

Eiropas Savienības
Padome

Briselē, 2019. gada 3. maijā
(OR. en)

8763/19

JEUN 64
EDUC 221
SOC 330
EMPL 245

PIEZĪME

Sūtītājs:	Padomes Ģenerālsekretariāts
Saņēmējs:	Pastāvīgo pārstāvju komiteja / Padome
Iepr. dok. Nr.:	8308/19 + COR1
Temats:	Jaunieši kā demokrātijas nesēji Eiropas Savienībā – politikas debates

Pēc apspriešanās ar Jaunatnes jautājumu darba grupu prezidentvalsts ir sagatavojusi pievienoto diskusiju dokumentu, kas tiek iesniegts kā pamats jaunatnes lietu ministru politikas debatēm, kuras notiks Izglītības, jaunatnes, kultūras un sporta padomes sanāksmē 2019. gada 22. un 23. maijā.

Izglītības, jaunatnes, kultūras un sporta padome (Brisele, 2019. gada 22. maijs) – jaunatnes politikas debates

**Jaunieši kā demokrātijas nesēji Eiropas Savienībā
– Prezidentvalsts sagatavots diskusiju dokuments –**

1. Jaunieši un demokrācija

Demokrācija ir viens no pamatprincipiem, uz kura pamata tika izveidota ES un darbojas tās iestādes. Tās nostiprināšana un atbalstīšana ir būtisks elements ES iedzīvotāju labklājības nodrošināšanā.

Saistībā ar jauniešiem un demokrātiju Eiropas Savienība attiecībās ar jauniešiem galvenokārt ievēro Līguma par Eiropas Savienības darbību 165. pantu, kurā noteikts, ka "Savienības rīcības mērķi ir (...) sekmēt jauniešu dalību Eiropas demokrātiskajā dzīvē". Ievērojot šos noteikumus, neseno pieņemtās ES jaunatnes stratēģijas 2019.–2027. gadam mērķis ir veicināt jaunatnes līdzdalību demokrātiskajā dzīvē, un tajā arī atsaucas uz "mūsu demokrātiju funkcionēšanu", "sociālekonomisko atstumtību un demokrātisko atstumtību" un "demokrātijas trūkumu ES procesos"¹. Visas šīs problēmas būtu jārisina, veidojot tiltus jaunatnes virzienā, lai stiprinātu viņu uzticību demokrātijai kā pārvaldes sistēmai, kas darbojas jauniešu labā un tiecas viņus iesaistīt.

Lai arī absolūtajā izteiksmē līdzdalība joprojām ir diezgan zema, raugoties no vēlētāju aktivitātes skatpunkta, šķiet, ka līdzdalība jauniešu vidū pieaug, un, lai arī mēs ar nepacietību gaidām šīs tendences apstiprinājumu gaidāmajās Eiropas Parlamenta vēlēšanās, ir vienlīdz svarīgi raudzīties tālāk par tām. Jaunieši noteikti raugās tālāk par vēlēšanām, ņemot vērā viņu pieaugošo vēlmi vairāk tikt iesaistītiem jaunatnes organizāciju, NVO un pat politisko partiju darbībās – lai arī dalības rādītāji joprojām ir samērā zemi. Turklāt jauniešu vidū par aizvien pievilcīgāku aktivitāti ir kļuvis brīvprātīgo darbs – īpaši tāds, kurā galvenā uzmanība pievērsta vietējai sabiedrībai.

¹ Eiropas Savienības jaunatnes stratēģija, ES OV C 456, 18.12.2018.

Šie faktori nepārprotami norāda, ka mūsdienu jaunās paaudzes nav vienaldzīgas. Taču, kad runa ir par jauniešu viedokļiem attiecībā uz darbības jomām, kuras, piemēram, ES vajadzētu noteikt par prioritātēm, demokrātiskā līdzdalība atpaliek, salīdzinot ar izglītību un prasmēm, vides aizsardzību un cīņu pret klimata pārmaiņām, nodarbinātību, migrācijas un bēgļu jautājumiem ². Tas nenozīmē, ka jaunieši nav ieinteresēti demokrātijā. Tieši pretēji – astoņi no desmit Eiropas jauniešiem uzskata, ka būtu jāatbalsta tādas izglītības programmas, kuras veicina kritisko domāšanu un labāku izglītošanu par ES iedzīvotāju tiesībām un pienākumiem un ES un tās iestāžu darbību – visiem pamatelementiem, kas nodrošina raitu mūsdienīgas demokrātijas darbību ³.

Ņemot vērā iepriekš minēto, būtu jāatzīst, ka jaunieši novērtē demokrātiju, taču ir jāiegulda lielākas pūles, lai to tuvinātu viņu sirdīm un – jo īpaši – prātiem. Turklāt mums ir jānodrošina, ka jaunieši jūtas iekļauti un ir spējīgi aktīvi iesaistīties ES un dalībvalstu demokrātiskajā dzīvē. Taču, lai to panāktu, ir jāņem vērā vairāki aspekti.

2. Kā mudināt jauniešus vairāk līdzdarboties ES demokrātiskajā dzīvē

a) Alternatīvu politisko vēstījumu pievilcība

Uz demokrātiju, pamata cilvēktiesībām un kultūru dialogu vērsts politiskais vēstījums var zaudēt atbalstu materiālās nedrošības un grūtību (ievērojama un ilgstoša bezdarba, strādājošo nabadzības, sociālās mobilitātes zemas iespējamības u. c.) apstākļos – īpaši, ja demokrātiskās valdības vilcinās rast risinājumus šīm problēmām. Tāpēc nebūtu īpaši pārsteidzoši, ja iedzīvotāji – neatkarīgi no vecuma – uzklausītu tos, kuri apgalvo, ka tiem ir vienkārši risinājumi mūsdienu sociālajām un ekonomiskajām problēmām.

Stimulēt sabiedrības neapmierinātību ir kļuvis vienkāršāk, jo jaunā savienojamība un informācijas plūsma ļauj izplatīt dezinformāciju. Tāpēc ir ļoti svarīgi pievērst vairāk uzmanības tam, kā politikas iespējas tiek formulētas, kā par tām tiek informēts un kā tās tiek īstenotas.

² Eiropabarometra zibensaptauja 455 – Eiropas jaunatne (2017). Aptauja, kuru pēc Eiropas Komisijas Izglītības, jaunatnes, sporta un kultūras ģenerāldirektorāta pieprasījuma veica pētījumu aģentūra *TNS Political & Social*.

³ Sk. turpat, 2. lpp.

b) Jauni un mainīgi varas un jaunatnes līdzdalības veidi

Neraugoties uz neseniem uzlabojumiem, joprojām rodas priekšstats, ka mūsu jaunatne ir zināmā mērā distancējusies no tradicionālajiem līdzdalības lēmumu pieņemšanā veidiem (balsošanas, politiskajām partijām, jauniešu organizācijām, dalības publiskās debatēs u. c.). Regulāra balsošana varētu vairs nebūt pietiekams veids, kā jauniešus iesaistīt lēmumu pieņemšanā, un vērtības, kas nosaka tradicionālo varas struktūru, ne vienmēr ir pievilcīgas, salīdzinot ar vēlamākām alternatīvām ⁴:

Šie jaunie varas un līdzdalības veidi noteikti rada jautājumus par lēmumu pieņemšanas un pārvaldības sistēmu reprezentativitāti.

⁴ Alex Farrow, Jauniešu līdzdalība: tuvāk līdzdalībai un aktīvismam, SALTO domnīca par jauniešu līdzdalību, Tallina, 2018, materiāls pieejams šeit.

c) Tehnoloģiju izmantošana un ietekme

Jaunās tehnoloģijas arī nodrošina iespēju samazināt distanci starp iedzīvotājiem un valdības iestādēm un sniedz iespējas ātrai saziņai un viedokļu paušanai. Jaunās paaudzes kopumā jūtas ērti, izmantojot sociālo mediju rīkus – tā ir priekšrocība, kas ir jāņem vērā.

Taču ir jāliek arī lielāks uzsvars uz:

- digitālo plaisu jauniešu vidū un nepieciešamību to mazināt;
- komunikācijas loka noslēgšanu – ar jauniešiem apspriežas, viņi pauž savu viedokli un piedalās lēmumu pieņemšanā, taču līdzīgā – jauniešiem draudzīgā – veidā viņi pēc tam būtu arī jāinformē par rezultātiem un lēmumi jāpamato;
- digitālo līdzdalību, kurai nav tādu mehānismu, kādi ir tradicionālākiem līdzdalības veidiem, lai nodrošinātu kvalitāti un informēšanu.

3. Jautājumi ministru politikas debatēm

Politikas debatēs, kas norisināsies Padomes sanāksmē (jaunatnes lietas) 22. maijā, ministri tiek aicināti pievērsties šajā dokumentā minētajām problēmām. Šajā sakarā viņiem varētu šķist lietderīgi atbildēt uz šādiem jautājumiem:

1. **Ko dalībvalstis un ES iestādes var darīt, lai reaģētu uz šajā dokumentā uzsvērtajām problēmām nolūkā veicināt jauniešu apņemšanos attiecībā uz demokrātijas principiem?**
2. **Ņemot vērā mūsdienu jauno paaudžu stiprās puses, intereses un profilu, kādi pasākumi būtu visefektīvākie, lai palielinātu jauniešu līdzdalību ES un tās dalībvalstu demokrātiskajā dzīvē?**